

संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियानांतर्गत
राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ जिल्हा परिषद
व स्वच्छ पंचायत समिती स्पर्धा

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
शासन निर्णय क्र.अभिया-१००६/प्र.क्र.१८८/पापु१६
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक:- २५ मे २००४.

- वाचा - १) पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागाचे दि.२० डिसेंबर२००१ चे पत्र क्र.
अभिया-२००१/प्र.क्र.१४१/पापु-१६.
२) पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागाचे पत्र क्र.अभिया-१००५/प्र.क्र.५१९/पापु१६,
दि. ३० जुन २००५.

प्रस्तावना :-

ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रमाचा मूळ उद्देश राष्ट्रीय जलतेथे आरोग्यमान उच्चस्तराचा आहे. यासाठी या कार्यक्रमात ग्रामस्थांचा सक्रीय व सातत्यपूर्ण सहभाग मिळविण्यासाठी सन २०००-०१ पासून संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियान व त्या अंतर्गत क्लुष्ट कार्य करणा-या ग्रामपंचायतींसाठी राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज स्वच्छ ग्राम स्पर्धा राबविण्यात येत आहे.

स्वच्छतेच्या दृष्टी परियोजनासाठी जास्तीत जास्त ग्रामपंचायती स्वच्छ होणे आवश्यक आहे. यासाठी आपल्या कार्यक्षेत्रातील जास्तीत जास्त ग्रामपंचायती स्वच्छ होण्यासाठी प्रयत्न करण्याची मानना पंचायत समिती व जिल्हा परिषदांना मिळाली या दृष्टीकोनातून सन २००१-०२ पासून राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ पंचायत समिती व स्वच्छ जिल्हा परिषद स्पर्धा राबविण्यात येत आहे.

ग्रामीण परिसर, ग्रामुत्तमाने उघड्यावरील शौचालीमुळे सर्वात जास्त प्रचणात प्रदुषित होतो. ग्रामीण भागात खरेदार उदमणा-या राष्टी व रोगाहाईस आळा घालण्याचा प्रसेत तर स्वच्छतेची विवरीत एकुल सर्व घटकांबरोबरच, शौचालयाचा योग्य व नियमित वापर अनिवार्य आहे. यालाच शौचालयाचा स्वच्छतेपूर्ण बांधकामास व त्याच्या योग्य वापरास अधिक घालना देण्याच्या दृष्टीकोनातून दि.२३ जुन २००३ रोजी, केंद्र शासनाने स्वच्छ व पूर्णपणे हांगोदारीमुक्त होणा-या ग्रामपंचायती, पंचायत समिती व जिल्हा परिषदांसाठी "निर्मित ग्राम पुरस्कार योजना" जाहीर केली. संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियानामुळे स्वच्छतेसाठी वे घेयक वापररण तयार झाले आहे त्यामुळे महाराष्ट्राने निर्मित ग्राम योजनात आघाडी घेतली असून हा पुरस्कार मिळविणा-या देशातील एकुल ग्रामपंचायतींसाठी सर्वाधिक ग्रामपंचायती महाराष्ट्रातील आहेत. या पुरस्कार योजनेचा जास्तीत जास्त लाभ घेऊन ग्रामस्थांचे आरोग्य उंचावे व पुरस्कारकषाने जास्तीत जास्त पिढी राज्यातील ग्रामीण विकासासाठी उपलब्ध करून घेण्याच्या दृष्टीने राज्याचा ग्रामीण भाग हांगोदारीमुक्त करणाऱ्या राज्यशासनाचा निधीर आहे. हा निर्धार लवकरात लवकर यत्नदुप वाया म्हाणून राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ जिल्हा परिषद व स्वच्छ पंचायत समिती स्पर्धेत बदल करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होत. त्यानुसार, संदर्भात नमूद केलेले वापूचीचे सर्व आदेश/पत्रान्वये राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ पंचायत समिती व स्वच्छ जिल्हा परिषद स्पर्धेतसंदर्भात दिलेल्या सुचना अधिळमीत करून पुढील प्रमाणे आदेश काढण्यात येत आहेत.

शासन निर्णय :- सन २००६-०७ मधील व त्यापुढील सर्व वर्षांतील राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ जिल्हा परिषद व स्वच्छ पंचायत समिती स्पर्धातील निवडीचे नियम व विविधिकांच्या तत्वेत खालीलप्रमाणे बदल करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

१. अ) जिल्हा परिषदेचे संपूर्ण कार्यक्षेत्र हागंदारीमुक्त झाल्यानंतर व केंद्र पुरस्कृत निर्मल पुरस्कार योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून पुरस्कार मिळाल्यानंतर संबंधित प्रत्येक जिल्हा परिषदेला संबंधित वर्षात राज्यशासनपकडे रु. २०.०० लाखाचा राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ व हागंदारीमुक्त जिल्हा परिषद पुरस्कार देण्यात येईल.

ब) तसेच, संबंधित वर्षात, ज्या जिल्हा परिषदेच्या कार्यक्षेत्रातील एखाद्या ग्रामपंचायतीकडील, त्यापुढील सर्व वर्षात निर्मल ग्राम पुरस्कार मिळालेल्या ग्रामपंचायती वगळून, उर्वरित ग्रामपंचायतीच्या संख्येची सदर वर्षात निर्मल ग्राम पुरस्कार मिळाल्यानंतर संबंधित ग्रामपंचायतीच्या संख्येची टक्केवारी सर्वाधिक अशीत त्या जिल्हा परिषदेत रु. १०.०० लाखाचा राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ जिल्हा परिषद पुरस्कार मिळेल. परंतु, या पुरस्कारासाठी सदर संबंधित वर्षात, जिल्ह्यातील किमान ५० ग्रामपंचायतींना केंद्र शासनाचा निर्मल ग्राम पुरस्कार मिळणे आवश्यक आहे.

२. पंचायत समितीचे संपूर्ण कार्यक्षेत्र हागंदारीमुक्त झाल्यानंतर व केंद्र पुरस्कृत निर्मल पुरस्कार योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून पुरस्कार मिळालेल्या प्रत्येक पंचायत समितीला संबंधित वर्षात राज्यशासनपकडे रु. ४.०० लाखाचा राष्ट्रपिता महात्मा गांधी स्वच्छ पंचायत समिती पुरस्कार देण्यात येईल.

हा सर्व 'मनषी क्रांती' वॉल-२, २२१५-शाही पुरवठा व त्याच्या- ०२ जलनिस्तारण व त्याच्या- १०६ नलप्रवाह सेवा- राजीत स्वच्छता- पंचायतीक योजनेतर्गत योजना- राज्य योजना- (०४) (०६) सत गाढगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियानाची अंमलबजावणी, प्रचार, प्रशिक्षण व शिस्त योजना (२२१५ १९८८) ०६, जाहिरात व प्रशिक्षण या लेखाविरुद्धाची घालावा.

सन २०००-०१ मध्ये सत गाढगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियान व त्यातर्गत असलेल्या स्पर्धा, प्रायोगिक स्वरूपात तबविण्यात आल्या. सदर अभियानात सामलेला अभूतपूर्व लोकसहभाग व त्यातून झालेली स्वच्छता व विकासाची कामे विधानात घेवून, सन २००१-०२ पासून हे अभियान व त्या अंतर्गत असलेल्या स्पर्धांची अंमलबजावणी, कार्यमस्तरची राबविण्यासाठी वित्त विभागाच्या अनीपचारिक संदर्भ क्रमांक ८११ दिनांक १९.२००१ अन्वये, मान्यता मिळालेली आहे. त्याच्या अधीनतेने, केवळ पुरस्कारासाठी विहित केलेल्या नियमात बदल करण्यासाठी हा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्रचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नव्याने.

(संजीव कुमार)

सहसचिव, महाराष्ट्र शासन.

रु. १

१) सर्व जिल्हा परिषद अध्यक्ष.

२) सर्व विभागीय आयुक्त